

چگونگی زرع پسته در افغانستان

پسته که نام علمی آن *Pistacia vera* است در کشورهای سوریه ترکیه ایران ترکمنستان و افغانستان می روید. درخت پسته از ۷۰۰۰ سال مورد استفاده بشر قرار گرفته است. صورت استفاده آن در افغانستان از ۳۰۰۰ سال سابق بوده آریائی ها از آن به حیث غذا و هفت میوه مورد استفاده قرار می دادند. در مذاهب زردشتی پسته یکی از میوه های مقدس بشمار میرفت. عمر درخت وحشی پسته تا هزار سال هم میرسد. پسته وحشی داری ریشه های قوی بوده بیشتر از ۴ الی ۸ متر در داخل خاک بطور عمودی فرو میرود قدرت تولیدی ریشه فرعی درخت پسته خیلی ضعیف است.

پسته افغانستان بشکل بته رویده پس از ده سال حاصل می دهد. اگر پندک پیوند شود بعد از ۷ سال حاصل می دهد. پسته های باغی که پایه مادری (کنده) افغانی شاخه برگ میوه ایرانی باشد بعد از ۵ سال حاصل می دهد. در جهان تقریباً ۱۱ نوع دارد در افغانستان سه نوع آن زیاد مشهور است درختان پسته دارای قد کوتاه ارتفاع آن در حدود ۵ متر میباشد. پسته از ۳ الی ۷۰ کیلوگرام در سالهای که آب و هوا مناسب باشد حاصل می دهد. درخت پسته دوپایه ای یعنی دارای جنس های مذکور مونث می باشد. و هر نوع درخت آن به طور جداگانه قرار دارد. برگ درخت پسته از ۸ تا ۵ برگچه تشکیل شده است بنابراین درخت پسته دارای برگهای مرکب میباشد.

ساحات پسته طبیعی در افغانستان

طبیعتاً افغانستان دارای ۴۵۰ هزار هکتار (۲۲۵۰۰۰۰) جریب ساحه که پسته در آن میروید میباشد. در صورت شرایط امن و صلح پسته طبیعی جمع پسته باغی به یک میلیون هکتار خواهد رسید. تحقیقات نشان داده است که پسته در قندهار فراه نیمروز زابل هلمند و غزنی کابل رویده میتواند. درین صورت تولیدات کشور به ۶۰۰۰۰ تن خواهد رسید. جنگلات پسته از شمال شرق افغانستان یعنی از بدخشان شروع شده بطرف غرب الی هرات ادامه دارد. که ولایات بدخشان تخار قندوز بلخ سمنگان، جوزجان، سرپل غور، بادغیس و هرات را در بر می گیرد. پسته افغانستان معولاً ۱۰۰ فیصد طبیعی بوده در تپه و دامنه های کوه بابا تیربند ترکستان کوه های البرز می روید که میتوان گفت که افغانستان یکی از مناطق تولید پسته طبیعی است. جنگلات پسته در ارتفاعات ۶۰۰ الی ۱۰۰۰ متر از سطح خشکه بالای تپه های خاکی که بارندگی سالانه این مناطق از ۳۰۰ الی ۶۰۰ میلی لتر بیشتر است، می روید. برای بهتر شدن دانه پسته رسیدن آب به باغهای پسته در ماههای جوزا الی اخیر اسد ضروری است. پسته به آبیاری شدید ضرورت ندارد.

وقت میوه گرفتن

پسته طبیعی پس از ده سال شروع به میوه دادن می نماید. بته پسته در اخیر ماه نثر گل نموده در ماه جوزا القاع شده تولید دانه را نموده در ماه سنبله پخته میشود. میوه پسته داخل پوش بوده پس از ریختن پوش و آوردن فشار بالای پسته دهن آن باز شده که بنام پسته خندان یاد میشود. میوه پسته اگر نا وقتنر چیده شود کیفیت آن عالی بوده معمولاً برنگ سبز میباشد. پسته اگر وقتنتر کنده شود برنگ

سرخ نصولاری نخودی میبانشد که دارای کیفیت خراب کاهش در حاصلات می آید. ۶۰ پسته افغانی و قتر چیده شده کیفیت آن خراب می گردد. از این جهت چندان بارار خارجی ندارد.

آبیاری پسته

پسته وحشی یا کوهی خود در جای می روید که خاک آن نمناک بوده آب خود را توسط بارش بدست می آورد. اگر این ساحات را به مردم تقسیم کند در صورت امکان آبیاری بابلر (چقری دور درخت) کنده شده آنرا در وقت شکوفه وقت میوه گرفتن و پخته شدن یعنی بعد از ۳۰ الی ۳۵ روز آبیاری شود بهتر است. در صورت ایجاد باغها یک درخت پسته به ۵ الی ۷ بار به آب ضرورت دارد. که مقدار آب آن از ۵۰۰ الی ۷۵۰ متر مکعب در یک هکتار در سال می رسد.

شول پسته وقت شکستن شول

شول، زمان معین نگهداری حاصلات پسته پیش از رسیدن آن را گویند. یا به عباره دیگر زمان بار داری الی پخته شدن کامل میوه را شول می گویند. که شکستادن شول از اخیر ماه اسد الی سنبله ادامه دارد. زمان شول را شوراهای مردمی در هماهنگی با ریاست زراعت ولایت برای نگاهداشت و حفاظت پسته موظفین خود را می گمارند.

تجارت پسته افغانی

زیاده پسته افغانستان به هند و پاکستان صادر میشود. مردم هندوستان به اساس اینکه در پختن غذا ها شربین خود پسته سبز را علاوه مینماید خریدار پسته افغانستان است. پسته افغانستان با اینکه از رقیب ایرانی خود تا حدودی کوچک تر و ریز تر است، در کشور های دیگر و بخصوص در اروپا و مناطق غربی از محبوبیت بسیار بیشتری برخوردار نیست. ولی با توجه به اینکه پسته افغانستان به صورت خودرو و طبیعی رشد می کند، کاملاً ارگانیک و فاقد هر گونه ماده سمی است خیلی اهمیت دارد. در حال حاضر، پسته افغانستان علاوه بر پاکستان، هند و همچنین کشور های عرب حوزه خلیج فارس صادرات می نماید. علاوه بر این، بخش از آن نیز وارد بازار های اروپایی می شود و کم کم توانسته است مشتریان خود را از این مناطق به دست آورد. افغانستان در سالهای قبل از جنگ تا ۲۰۰۰ تن پسته را صادر می نمود اکنون به نسبت عوامل مختلف ۶۱۱ تن صادرات دارد. در حال حاضر پسته بدست آمده نمیتواند بازار داخلی را پوره نماید زیرا نفوس زیاد گردیده ساحه زرع پسته کم گردیده است. یکی از عوامل که صادرات کم شده همین است. علاوه بر این از بین بردن درختان پسته، جمع آوری و قتر پسته، عدم توسعه ساحه پسته، امراض و آفات پسته، جنگ بدامنی از عوامل دیگر است که حاصلات کم گردیده است.

امراض پسته

نبات پسته با وجودی که وحشی اند عاری از امراض آفات نمی باشد. پو پنک ها و قارچهای که پسته را در مراحل مختلف مورد حمله قرار داده دانه را متضرر می سازد عبارتند از مرض پوسیدگی ریشه، مرض خشکیدن ریشه، لکه سوختگی برگ پسته، پوپنکهای زهری میوه پسته (بسیار مهم است)، امراض سرخی پسته *Nematospora coryli* میباشد. علاوه بر این حشرات و آفات اند که از مرحله شکوفه الی فروش بالای پسته حمله می کنند که عبارت اند از پروانه چوب خوار، پروانه میوه خوار، پروانه برگ خوار، شیشک های درختان پسته، کیک سر شاخه خوار، کیک ریشه خوار، زنبور سیاه مغز خوار پسته، زنبور طلایی مغز خوار پسته و بعضی آفات طبیعی دیگر نیز وجود دارد مانند باد زده گی، ریگهای روان، سرما زدگی آب زده گی و شوره زده گی میباشد

اهمیت پسته

پسته به نسبت اینکه یک میوه خوشمزه است و در تقویه اعصاب و گرم نگاه کردن بدن کمک می کند بازار دارد . نوع خنک آن در پائین آوردن شکر و کلستورل خون دارای اهمیت است. علاوه براین یکتعداد مواد که در پسته است قرار ذیل میباشد.

ارزش غذایی پسته در ۱۰۰ گرام

پروتئین	=	۲۱,۳۵	گرم
چربی	=	۴۵,۹۷	گرم
کربوهایدراتها	=	۲۷,۶۵	گرم
فیبر	=	۱۰,۳	گرم
قندها	=	۷,۸۱	گرم
گلوکز	=	۰,۲۳	گرم
فروکتوز	=	۰,۱۳	گرم
آهن	=	۴,۲	میلیگرم
منگنزیم	=	۱,۲۷۵	میلیگرم
کلسیم	=	۱۱۰	میلیگرم
فسفورس	=	۴۸۰	میلیگرم
پوتاشیم	=	۱۰۴۲	میلیگرم

چگونه زرع پسته از حالت طبیعی برآمده حاصلات زیاد گردد

زرع پسته درین حالت که اکنون است هیچگاه حاصلات را نمیتوان زیاد نمود. زیرا مسولیت کامل بدوش کسی نیست. اگر تپه های پسته بالای مردم تقسیم شود دولت نیز همکاریهای خود را با مردم بیشتر کند حاصلات بیشتر خواهد شد. علاوه براین در همواری ها تاسیس باغها پسته را نماید تا حاصلات زیاد گردد. گفته میشود که اکنون در بادغیس ۲ باغ پسته اعمار گردیده درین اواخر در قندهار و هرات باغهای پسته مروج گردیده است.

از نظر کمیت و کیفیت پسته بادغیس و سمنگان بهتر از دیگر ولایات است. بهتر است ساحه پسته را درین دو ولایت زیاد گردد.

خیرنلوال کریم پوپل

متخصص زراعت